

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Deželna zavarovalnica.

Graški deželni odbor misli, da je našel kamen modrosti. Ta kamen modrosti bila naj bi nova prisilna zavarovalnica za vso Štajarsko. Nemškim gospodom pri deželnem odboru ni dosti, da so slovenskim sodeželanom že sedaj mogočni gospodje, oni hočejo, da je slovenski Štajarec v vsem odvisen od njihove milosti. Za naše pravice v Gradcu ne vedó nikdar, kedar pa morejo le kje iznajti kako dozdevno svojo pravico, da nas izkoristijo, tedaj se spomnijo takoj tudi nas.

Sicer pa gospodje hočejo pred svetom bleščati se tudi v svojem veličji; oni hočejo pokazati, da so v stanu kaj novega iznajti. Najnovejši paradni konj, katerega so zasedli, je prisilna deželna zavarovalnica. Zal! da je kljusa že izgarana, kajti pred Gradčani jahali so jo že modrijani v predarelskem deželnem zastopu. Ti možje so namreč sklenili, da se ima ustanoviti prisilna zavarovalnica za predarelsko deželo in predložili so dotični zakonski načrt cesarju v potrjilo. Svitli cesar pa ga ni potrdil in tako so potem predarelsko kljuso vzeli v Gradec za paradnega konja.

V graškem deželnem zboru še sicer ni prišlo do sklepanja postave o prisilnej zavarovalnici. Morebiti, da bo de štajarske deželne poslance izmordila skušnja predarelskih očetov domovine; a ko bi jih ne in bi se taka postava vendar sklenila, tedaj je gotovo, da bi gospodje mlatili prazno slamo, kajti svitli cesar tudi te postave ne bode potrdil, ker bi bila v direktnem nasprotju z obstoječim zasobnim pravom.

To se nam je zdelo potrebno izpregovoriti, ker se že nekaj časa sem bega naše ljudstvo z deželno zavarovalnico. Deželni odbor je namreč naprosil županstva, da popišejo vsa poslopja ter povedó, za koliko, kje in kako dolgo še so zavarovana. Te poizvedbe, s katerimi se nalaga novih sitnosti z občinskimi zadevami brez

tega že preobloženim županstvom, potrebuje deželni odbor za to, da sestavi proračun in načrt za deželno zavarovalnico, katere pa — to poudarjamo zopet — skorej gotovo ne bo. Nekatera županstva, posebno pa nekateri posamezniki mislijo, da so potem popisu postali že člani deželne zavarovalnice in zato ne zavarujejo več svojih poslopij ali pa se — če so zavarovani — branijo plačevati vsakoletne obroke. Zato se nam je zdelo potrebno izpregovoriti pojasnjevalno in svarilno besedo in prosimo gospode duhovnike, učitelje, občinske predstojnike in druge domoljube, ki živé v dotiki z narodom, naj ljudi poučujejo, da se jim ni zanašati na deželno zavarovalnico, katere še ni in katere skoro gotovo tudi ne bode —, temveč naj redno, kakor doslej zavarujejo svoj imetek pri dobrih zavarovalnicah, ker bi sicer v slučaju nesreče morali drago plačati svoje zaupanje do deželne zavarovalnice.

Rodoljub.

Pravične pritožbe.

(Dolge.)

Vendar tudi z ukazom deželnega sveta niso bili zadovoljni vsi krajni in okrajni šolski sveti spodnještajarski. Marveč, slovenski okrajni in krajni šolski sveti izjavili so se nasprotno.

Prosim pa, visoka zbornica, naj na znanje vzame, da ovi slovenski šolski sveti ne zame-tujejo nemščine v slovenskih ljudskih šolah spodnještajarskih!

Izjavili so željo, naj bi nemščina bila poučni predmet v slovenskih ljudskih šolah na spodnjem Štajarskem, ker je znanje nemščine koristno, ali tudi, če je komu ljubo, potrebno, toda uči naj se toliko ur, da je po pametnih pedagoških načelih mogoče odobriti, zlasti pa ne prerano, k večjemu v 4. ali 5. šolskem letu. (Tako je! na desnici.)

Nadalje izjavili so se, da hočejo, naj velja nemščina kot neobligaten poučni predmet, nikakor pa ne kot obligaten predmet in še naj-

manje kot poučni jezik. ker bi to nasprotovalo XIX. členu osnovnih državljskih pravic, ki so ondi slovenskemu narodu zajamčene. Ta člen XIX. je paladij ali zaštitba narodne svobode v Avstriji in te si Slovenci ne dajo vzeti, tudi ne po ukazu deželnega šolskega sveta. (Bravo! na desni.)

Ni resnično, kar nekateri listi pišejo, da bi Slovenci sploh ne trpeli nemščine v slovenskih ljudskih šolah. Ali mi želimo, da se nemščina uči na pameten način v naših šolah. Ko so torej slovenski okrajni in krajni šolski sveti izvedeli vsebino ukaza deželnega šolskega sveta, uložili so ugovor ali pritožbo zoper njega (zlasti Šmarije, Leskovec, Majšberg sv. Janž na Dravskem polju, Wurmberg, sv. Vrban, sv. Lovrenc, sv. Marjeta, sv. Marko, sv. Andraž) pri c. kr. namestniku v Gradcu do naučnega ministra, naj bi ta razveljavil oni ukaz, ker je protipostaven.

Osoda teh pritožeb je čudna. Uložene bile so pred bolje nego pol letom, pa še sedaj niso rešene.

Tukaj je le jedno izmed dveh mogoče. Ali jih neče c. kr. namestnika v Gradcu dalje poslati, ali pa leže kje v naučnem ministerstvu, ker jih tukaj rešiti nečejo ali ne utegnejo.

To je pa vendar, da več ne rečem, žalostno in žalno za Slovence. Ako se pritožimo, ker nam pravice krhajo, pravice v osnovnih državnih zakonih zajamčene, pa ne najdemo ne posluha ne pomoči, moramo to jako obžaljevati.

Saj vendar znam, da neka razsodba državnega sodišča (25. aprila 1878. št 91) veli, da deželni šolski svet nema pravice, tem manje okrajni ali krajni šolski svet, kaj takega ukazati, kar bi nasprotovalo sedaj veljavnim zakonom, izlasti še pa osnovnim državnim zakonom.

Saj sem vendar čital, da se tukaj nima ozirati za oportunitetne razloge, na primer na to, da je semtertje nemščina jako koristna ali potrebna, ker taki oportunitetni razlogi ne morejo nikdar razveljaviti pravic, ki so po državnih osnovnih zakonih Slovincem priznane, — do varovanja in gojenja svoje narodnosti in jezika. Čital sem naposled v istih razsodbah državnega sodišča, da naučni minister postavno ni samo pooblaščen, ampak celo dolžan zaukaze deželnega šolskega sveta ustaviti ali prenarediti, kedar nasprotujejo tedanjim veljavnim zakonom. Zato bi pričakoval, da se bode naučno ministerstvo na uložene pritožbe oziralo. Kar sem povedal, velja za slučaj. ako so pritožbe že ministerstvu doposlane. Ako pa še niso tam, pozivljam tukaj javno visoko ministerstvo. naj si da omenjene pritožbe zoper ukaz deželnega šolskega sveta od štajarskega od 22. febr. 1887. šte. 823 takoj predložiti, da jih reši v zmislu zakonov, izlasti državnih osnovnih zakonov, ter naj oni ukaz razveljavi.

Kar sem navedel, to sem govoril, da dokažem, kako težko mi dene glasovati za oni vladni predlog. Imam še pa jedno pritožbo, o katerej ne bodem tako obširno govoril, ima pa vendar s predstoječo nekšno zvezo. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Zima in sadno drevje.

Čem dalje gre, tem bolje se nam kaže potreba, da si iščemo novih virov za denar, stari čejo se nam pač do cela vsušiti. Malo se dobi za živino, še manj za zrnje in nič se nam ni zanesti na gorice. Vsa je podoba, da so prejšnji dobri časi za vselej minoli. Na srečo pa je naše podnebje dokaj dobro za sadje. Kar se tiče dobrote našega sadja, to je skorej po celi vrsti izvrstno, pa tudi, kar se tiče obilnosti, nič se nimamo pritožiti.

Srečen, čegar pradedje so bili sadno drevje sadili, v novih časih imel je obilen dobiček v denarju pa tudi za domačo rabo mu je še vselej kaj ostalo. Ko bi katero leto tudi ne imel česa prodati, nekaj za svojo hišo je še vselej dobil in stroški niso, vsaj v denarju, preobilni. Na vsak način je na dobičku, kdor ima sadnega drevja na svojem zemljišču.

V tem je torej gotov dobiček, treba nam bode torej, da drevje, kar ga imamo, v lepi rasti in rodovitnosti vzdržimo, sedaj, ko je drugo delo že v nekaj prijenjalo, obrnimo pa se na sadno drevje, da tisto postavimo v dobro stanje. Tudi v času, ko drevo miruje, ne dajmo si mi pri njem miru! Nekaj opravil more človek itak le v tej dobi z uspehom opraviti.

Oglejmo si le-ta opravila! Tu so v prvi vrsti starša drevesa: na njih opazimo, da skorja odмира. Njo je sedaj čas s stržcem odpraviti, pri tem pa se vé, da ne smemo oškodovati mlade skorje, ki se dela pod staro. Ako najde človek v tem rane na deblu ali na vejah, nagnjita mesta, treba mu jih je izrezati tje do zdravega lesa. Te izrezke je potlej zamazati z lesno smolo, naredi se pa za to priprava, če jo vdebelimo s prstjo, s peskom ali tudi s presejanim pepelom. Na to pa namečemo deblo in debelejše veje z apnenim mlekom.

Apneno mleko se nareja tako-le: 50 litrov se vzame pol sivega in pol belega apna ter pri-lije se toliko vode, da zmes teče, pa ne pretenko. K tej zmesi se pridene 1 liter terpentinovca in pest kuhinjske ali živinske soli, to pa za to, da se uničijo mrčesne zalege. Dobro je tudi, če se v apneno mleko dene nekaj ilovice, kravjeka (brez slame) in goveje krvi. Ta zamaza umori bube drevesnih škodljivcev, pa obvaruje tudi drevesa, da ne zmrznejo ali pa vsled zime razpoknejo. Razpokline naredé se v mesecih januariju in februariju, ako sije solnce na

črno skorjo dreves ter vzbudi sok v njih. Kedar potlej v noči postane mrzlo, zmrzne sok in evo ti razpoklino! Bela barva apnenega mleka pa ovaruje drevo pregorkih žarkov solnca.

Mlado drevje se pa obveže s trnjem, trstjem ali tudi s turševino. To ga obvaruje še najhitreje zajčjih zobov. V to se priporočuje še več drugih reči, toda ne vemo, če se je še na katera zanesti bolj, kakor na le-oni reči. Imenitno je potlej še to, da razrahljamo okoli dreves zemljo, predno nastopi popolna zima. Izgodi se to s prekopanjem. S tem se vkonča iz ene strani veliko škodljivcev, ki leže v zemlji, iz druge pa se odpre zraku in mokroti pot do koreninja. Oboje je za drevesa potrebno.

Dokler še dopušča vreme, sme se tudi pogledati v venec, v vejevje dreves ter izpraviti iz njega vse nepotrebno ali poškodovano. Razuma pa je v tem treba, če nočemo, da si naredimo več škode, kakor pa koristi. Tu gre za dvojne reči, za les pa za sadje, treba je torej prave mere. Ker je svetlobe in toplote potreba, da se sadno brstje napravi in razvije, za to je treba vejevje držati precej zračno, tedaj mora ves les, ki je tu na poti, brez usmiljenja v kraj. Na poti pa je, 1. ako se veje križajo; 2. ako rasto veje na znotraj ali so sploh pregoste; 3. ako visé veje preveč na zemljo in 4. ako so veje stare in tedaj neplodne.

Kedar pa izrezuje človek veje, naj pazi, da jih odreže tik debela, tik pri krogih, ki jih ni težko videti. Samo tako je mogoče, da se rane prej ko prej zacelijo. Rane, ki jih nareja žaga, treba ti je z nožem lepo gladko prirezati ter z lesno smolo zamazati. Ako nastane prerano zima ter ti ni mogoče tega več opraviti, stori pa vsaj to, da poiščeš nevarne zalege škodljivcev, izlasti zlatoritka, beliča in krožca. Prva dva nastavita svoja jajca na gornji strani lista, zvijeta ga zatem ter ga z nitjo privežeta na vejo. Te zalege torej vidiš na drevju, ki stoji sicer brez listja. Krožec pa ovije svojo zalego okoli tenkih vejic ter imajo le-te podobe malih koralek. V tem času jih po takem vidi človek brez težave ter jih zbere pa vkonča v ognju. Spomladi pa je to opravilo že težko, posebno, kedar že gosonice lezejo.

Če se bliža zima h koncu ter že sneg kopni lezoč v zemljo, ta čas pa je najboljši za gnojenje dreves, najhitreje in najbolje vleze namreč gnoj s sneženo vodo v zemljo. Kdor ravna s sadnim drevjem tako, sme se zanesti, da njegov trud ne bode zastonj. Ako mu drevje že ne stori vsako leto po obilem, nekaj mu splača pa skorej vselej njegov trud.

Gospodarji sejajte in nasajajte jelše.

Meseca novembra se nabere jelševih štručic navadno od tistih starih dreves, ki se posekajo ter se po travniku na vlažnem kraju

zemlja razpraska in seme poseje za tem pa se malo potlači ali povlači. Čez 2 leti so sadike za presajanje. Ker drv vedno bolj primanjkuje, bilo bi želeti, naj bi gospodarji meje po travnikih, za vodami po obrežju in pašnikih nasajali. Ker se pozneje štori močno razrastejo, je dobro, da se jelše en čevelj od meje sadijo, sicer večkrat prepri in tožbe nastanejo, ker drž. zak. § 422 pravi, da sme sosed čez mejo viseče veje in drevje za se porabiti. F. P—k.

Sejmovi. Dne 19. novembra v Ivniku, pri sv. Juriju na Pesnici, v Podsredi, na Ljubnem, v Rušah, na Gornji Polskavi in v Slov. Gradcu. Dne 21. novembra v Slov. Bistrici.

Dopisi.

Iz Maribora. (Dobrote nemškega uradovanja.) Koliko škode je že trpelo slovensko ljudstvo zaradi nesrečnega nemškega uradovanja, zaradi tega, ker gospodske ne rabijo, kedar imajo s Slovenci opraviti, slovenskega jezika, se ne more preceniti. Kolikokrat so priče v resnici drugače govorile, kakor je potem zapisano, koliko pogodb je drugače zapisanih, kakor so jih stranke sklenile! Pri vsem tem pride ubogi slovenski kmet v največo škodo, ker podpiše, kar ni govorjeno, kar ni pogojeno. Zatorej je opravičena tirjatev slov. narodnjakov, naj se s slovenskimi strankami uraduje samo slovenski. List „Südsteirische Post“ objavlja ravnokar slučaj, ki zopet kaj jasno osvitljuje te čudne „dobrote“, ki jih ima nemško uradovanje za slovenskega kmeta. — Nek odvetnik, in sicer nemški odvetnik, dogljal je med dvema slovenskima kmetoma, pravdajočima se za neko parcelo, sodnijsko poravnavo. Toženec se podvrže spravi, ter mu nemški odvetnik odstavek o stroških raztolmači, češ, „pa tožbene stroške boste plačali“. V nemško pisan protokol ali zapisnik pa je postavil tožbene stroške in še stroške za odpis in pripis parcele. Ko je sodnik toženemu raztolmačeval poravnavo, se ta brani ter pravi, da o stroških za odpis in pripis ni bilo niti govora, in da si te mora tožnik sam plačati. Nemški odvetnik je toraj hotel te stroške utihotapiti v nemški, kmetoma nerazumljiv zapisnik, ter bi jih potem lahko tožniku in toženemu zaračunal, in bil za eno delo dvakrat plačan. — Ta slučaj nam kaže nekako, zakaj se nekateri gospodje tako protivijo slovenski uradovati. Kdor je pa pameten, ta bo šel samo k takem odvetniku in notarju, ki dela slovenska pisma; tako bo sam vedel, kaj se zapisuje, in se bo najbolje vsake škode obvaroval.

Od Novecerkve. (Slednja prisrčna zahvala.) Meseca oktobra so veleblagorodni in velenčeni gospod Celjski okrajni glavar prišli

slednjokrat k nam v pisarno Novocerkevске ob-
čine, razdelit namreč slednje milodare, katere
so: Celjsko c. kr. okrajno glavarstvo, Novocer-
kevski župan in Novocerkevsko farno predstoj-
ništvo za uboge pogorelce zbirali. Lep znesek
okoli 1200 fl. smo hvaležni pogorelci sprejeli.
Gorko in pristržno zahvalo za ves trud in skrb
izpregovoril je v imenu vseh pogorelcev občins-
ki predstojnik gosp. Janez Pinter do gospoda
c. kr. Celjskega okr. glavarja. Za to se je ome-
njeni gospod v kratkih slovenskih besedah tudi
zahvalil ter rekel: „Veseli me, da so bili milo-
dari tako zdatni, porabite jih v dober namen.“
Spodobi se torej, da to očitno zahvalo tudi iz-
rečemo tukaj: Vsem milosrčnim srcem naših
dobrotnikov naj bo plačnik Jezusovo in Mari-
jino Srce. Bog plačaj ves trud in skrb vsem
tistim, ki so blagovolili te milodare pobirati in
med nas razdeljevati. H koncu še naj omenim
dobrotnike, ki so nam poslali tudi vino. Svetu
dobro znana dobrotnica — spoštovana gospa
Vrečer-jeva iz Vojnika darovala je 10 veder
(285 litrov) vina. Nje izgled je posnemal gosp.
Orosel Dobrnski ter je doposlal 4 vedra. Vse
te kapljice popili so vozniki, ki so zastoj po-
magali dovažati pogorelcem potrebne reči. Tem
izvanrednim milodarom se imamo torej zahva-
liti, da smo že precej vsi pod streho prišli. Po-
stavili smo si poslopja, osnažili in olepšali si
ves. Bog daj in Marija dobrega sveta nam po-
magaj, da bi v novih poslopih srečno, zdravi in
s časom brez dolgov — časnih in večnih — ži-
veli!

Hvaležni pogorelci.

Iz Celja. (Dijaška kuhinja.) Za II.
društveno, šolsko leto 1887/8 so darovali: preč.
gg.: Stožir, kr. prof. v Zagrebu letnino 5 fl.,
Franc Fridrih v Libojah dar 2 fl., Ant. Fröh-
lich, nadžupnik v Slatini letnino 5 fl., Lovro
Baš, c. kr. notar v Celju 5 fl., Andrej Pere,
not. uradnik v Celju mesečnino 50 kr., dr. Ser-
nec, lani 50 fl., letos zopet dar 8 fl., Ant. Turn-
šek, trgovec v Nacaretu, letnino 5 fl., slavna
Posojilnica v Mozirju, pokroviteljica 50 fl., g.
dr. Weingerl, v Krapinskih toplicah letn. 5 fl.,
Franc Brežnik, c. kr. prof. v Rudolfovem, dar
2 fl., Ant. Brumen, c. kr. sod. pristav v Slov.
Bistrici, letnino 5 fl., T. Cajnkar, c. kr. sod.
pristav na Laškem 2 fl., Jan. Pospiš, lekar-
nar v Konjicah, letnino 5 fl., gospa M. Potočin,
Zidanimost letnino 5 fl., g. Strauss, krčmar v
Celju 1 fl., M. Ogorevc, trgovec v Konjicah,
letnino 5 fl., Fr. Mikuš, nadžupnik v Konjicah
letnino 5 fl., dr. Prus, zdravnik v Konjicah, let-
nino 5 fl., M. Novak, sodnik v Kostanjevci let-
nino 5 fl., Ivan Fišer, c. kr. notar v Mokronogu
letnino 5 fl., Vilb. Venedig, žup. v Središču 2 fl.,
Mart. Sevnik, žup. Št. Peter pod sv. Gorami,
letnino 5 fl., Stef. Kocijančič, oskrbnik v Oplot-
nici letn. 5 fl., dr. Rudolf, odvet. v Konjicah,
5 fl., A. Elsbacher, trgovec Laško, letn. 5 fl.,

V. Kolšek, not. kandidat v Mokronogu 2 fl.,
J. Janič, trgovec v Žalcu 2 fl., slav. Posojilnica
v Žalcu, lani 50 fl., letos zopet 25 fl., Iv. Hau-
senbichler v Žalcu, letn. 5 fl., J. Jeraj župnik
v Žalcu, letn. 5 fl., Jak. Janežič, fabrikant v
Žalcu, letn. 5 fl., J. Žehel, žup. v Mozirju, kot
pokrovitelj, lani 12 fl. 50 kr., letos pa ostanek
37 fl. 50 kr., A. Fišer, žup. pri sv. Jedert nad
Laškem 2 fl., J. Kodella, inženir v Mariboru,
letn. 5 fl., Iv. Kačič, c. kr. notar v Šoštanju,
letn. 5 fl., M. Kos, trg. v Podsredi, letn. 5 fl.,
M. Kavčič, trg. v Št. Jurju, letn. 5 fl., Jan.
Modic, žup. na Prihovi 5 fl., Lovr. Potočnik,
dek. Gornjigrad, letn. 5 fl., dr. J. Lipold, žup.
pri Velenju, letn. 5 fl., V. Par, žup. v Gotov-
ljah, letn. 5 fl., Fr. Drobnič, trg. na Laškem
3 fl., Iv. Drogenik, žel. uradnik, Zidani most,
2 fl., dr. Fr. Rausch, odv. v Kozjem, letn. 5 fl.,
dr. Guido Srebre, odv. v Brežicah, letn. 5 fl.,
A. Rančigaj, kapl. v Št. Petru pod sv. gorami
2 fl., neimenovan podpornik zagotovil je vsaki
mesec blage podpore po 4 fl. in podaril za me-
sec oktober 4 fl., A. Dvoršak, žup. pri Št. Vidu
pri Planini 50 fl., Iv. Janežič, pošt. urad. v
Pilzen 1 fl. 50 kr., dr. Al. Fohn, c. kr. sod. v
Slov. Gradcu 1 fl., dr. K. Gelingsheim, c. kr.
prof. v sod. prist. Kozje 5 fl., M. Pleteršnik,
c. kr. prof. v Ljubljani 5 fl., Norbert Zanier,
trg. v Št. Paul 5 fl., J. Detiček, c. kr. notar,
Gornji grad, daroval že do zdaj 75 fl., zdaj pa
zopet 20 fl., Krušič, prof. v Celju 4 fl., za ne-
imenovanega 4 fl., Iv. Jerman v Celju, letnino
5 fl., T. Waida, mesečnino za oktober in nov.
1 fl., Lipold Franc v Celju 1 fl. Mesečnino po
50 kr. za november so plačali gg.: Perc Andr.,
preč. g. Hudovernik Lud., dr. Lemež Urb., preč.
g. Irgl Fr., vikar, Vehovar L., Mikuš Val., dr.
Horvat, dr. M. Matek, mest. fare kaplan v Celju
letn. 5 fl., Fr. Ferline, pos. nabral v Šmarji pri
Jelšah 30 fl. 80 kr. V imenu naših dijakov se
pristržno zahvaljuje odbor dijaške kuhinje. Bog
plati vsem! Prosimo še daljnih milih darov, ka-
terih so naši ubogi, pridni dijaki zelo potrebni,
da imajo vsaj enkrat na dan toplo dobro hrano.
Vsaki znesek se hvaležno sprejme.

Maks Veršec, Mihael Vošnjak,
blagajnik, predsednik.

Iz Ptujja. (Iz kaz.) Dijaška kuhinja v samo-
stanu č. gg. oo. minoritov, daje za šolsko leto
1887/88 tale I. mesečni izkaz od 17. septembra
do 31. oktobra 1887. Vsak dan obeduje 18—23
dijakov; razdelilo se je doslej 857 kosile v vred-
nosti 128 fl. 55 kr. Darove so poslali naslednji
p. n. dobrotniki oziroma društva: Slavna družba
sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 50 fl.; gosp.
Raisp Ferd, umir. oskrbnik v Ptaju 10 fl., g.
Lilek Emil, c. kr. prof. v Sarajevu 10 fl., g.
dr. L. Čuček v Orebiču 10 fl., č. g. Rodošek A.,
župnik v Smartnem 5 fl., č. g. Grabar Mih.,
umir. žup. pri sv. Urbanu 5 fl., č. g. Korošec

Fr., kaplan na Planini 5 fl., č. g. Sattler J., kapl. pri sv. Barbari v Haložah 4 fl., g. Kupljen A., notar Črnomlji 3 fl., č. g. Kunce Jan., žup. v St. Jurju na Ščavnici 2 fl., č. g. Purgaj Jur., kapl. v Št. Martinu pri Slov. Gradcu 2 fl., č. g. Roškar Fr., bivši kapl. v Zavrču 2 fl., g. dr. Gross Fr., c. kr. dr. pristav v Ljubljani 1 fl. 25 kr., č. g. Simonič Jan., žup. v Št. Janžu na Dr. p. 1 fl., g. Brauner Lud. v Šmariji 1 fl. Vsem blagim dariteljem in ljubiteljem uboge učeče se mladine pristrčna hvala! Bog plati! Nadalnje milodare vzprejema č. g. o. B. Hrtiš, gvardijan na Ptuj.

Iz Bučkovec pri Malinedelji. (Letina — naše društvo.) Jako lepo nam vreme ugaja že celo jesen, da se lahko ozimina razvija prav lepo. Kupčija s sadjem je trajala do sedaj prav živahno, cena je bila 12—16 gld. za 10 avstr. veder natresenega sadja in je hvala Bogu, letos tega zemeljskega pridelka prav obilo, kmet prejema vsaj v tej stroki nekaj okroglega, z ajdo pa je letos slabeje, kakor z drugim žitom. Vinogradi pa niso nič prav ugajali, v njih je letos že itak rast zaostajala, tako da nam ni bilo najboljše kapljice pričakovati, tem manj, ker nas je že zadnji čas t. j. dne 18. avgusta sopet grozna toča poklestila. Za tem pa je listje trte nenavadno, večjidel po vseh zahodno ležečih vinogradih suho. To uimo strokovnjaki letošnji stalni suši pripisujejo, trta je gola, kakor po boleznih peronospora viticola zadeta. Leposlovno bralno društvo pri Malinedelji šteje blizu 80 udov, ter mladina skrbno čita raznovrstne časopise in knjige. To je kaj lepo znamenje! J. V.—k.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Obravnave v delegacijah gredo gladko in vseh troje ministrov bode lahko zadovoljno z njima, minister vunanjih zadev, grof Kalnoky, pa še posebej, kajti njemu je izrekla tudi avstrijska delegacija, kakor že poprej ogerska, svoje priznanje. — Vojni minister, grof Bylandt, želi puške-repetirke take, ki so za manjše strelivo. Kakor se zagotavlja, so te za veliko boljše, kakor puške za večje strelivo in je torej prav, če se naredé take za našo vojsko ali drage so, drage take poskušnje. — Dež. glavar štajarski, grof Gund. Wurmbrand je postal. tajni svetnik Nj. veličanstva. — Za gluhoneme otroke so naredili v Gradcu velikansko poslopje. Oken ima 378 in zida je 244 metrov na dolgo, stane pa 208.000 gld. celo štaj. deželo, torej tudi nas Slovence. — V Bistrici na kor. Zili ustanavlja se podružnica sv. Cirila in Metoda. Ona je tretja na Koroškem. — Bolj, ko ruje liberalna nemška gospôda zoper škofa dr. Kahna, bolj se oklepa svojega višjega pastirja dobro, katoliško ljud-

stvo ter podpisuje z navdušenjem adreso, ki bode liberalni gospôdi očitvidno znamenje, da ljudstvo ne stoji za-njo. Škoda, da pri volitvah nima dobro ljudstvo še dovolj moči. — V Ljubljani je vojska med mesarji. Doslej je bila cena mesu še čez 60 kr. za kilo, sedaj pa ga dajo že za 50 kr. Tega je kriv mesar, ki je prvi mesu nastavil ceno na 56 kr., za njim pa so še potlej drugi hoté ali nehoté šli na nižjo ceno. — Na Kranjsko so prišli oo. jezuitje in sicer v Ljubljano. Mil. knezoškof, dr. Missia, so jim priredili lepo poslopje v stanovanje. — Žganje tirja na Kranjskem zmerom več žrtev, zadnji teden je v Poljanski dolini ubil delalec tovariša, te dni pa v Preski mož ženo, oba vsled žganja. To je hudó. — Na c. kr. gimnaziji v Gorici se začanja že nekako vpeljevati slov. poduk in ste sicer letos že v 2. in 3. razredu slov. paralelki. — V papirnico v Podgori pri Gorici jemljejo le bolj ital. delalce, domače pa še rivajo iz nje. Tu bode treba, da seže tamošnje vrlo županstvo vmes ter razjasni gospodarjem papirnice to krivico. — Trst ima dobro kacic 50.000 slov. prebivalcev in po vrhu še je vsa okolica slovenska, vse eno pa je mestni zastoplaš na silo in se upira sedaj, kar največ more, zoper odlok ministra, da se sme vpisavati v zemljiščne knjige tudi slovenski. Upamo, da bode ta upor brez uspeha. — Hrv. sabor zboruje te dni. Posl. Amruš se je pritožil, da nastavlja vlada preveč Madjarov v hrv. službe, ban Khuen-Hedervary pa je odgovoril, da to ni resnica. Kateri izmed njiju trdi resnico, mi sicer ne znamo, toda tako „v en dan“ menimo, da poslanec ni govoril. — V Bosni in Hercegovini stane drugo leto, ako jim gre vse po volji, dež. bramba samo še 4½ milijona, za polovico manj, kakor letos. Kar je še pa boljše, je to, da so dohodki, ki jih prejema država iz teh dežel, vsako leto večji in torej drugim deželam ni treba več šteti za njiji. — Madjari so si vedno v strahu, da jih s časom zmanjka, zato pa silijo svojo madjarščino drugim narodom, ki živé pod krono sv. Štefana, češ, da bode takó število Madjarov višje. Sedaj pošiljajo sirote, to je otroke brez starišev, naj so bili le-ti ali že Nemci ali Slovaki ali Hrvati, v čisto madjarske kraje. Tako bi jih radi v Madjare prelevili. Pregnani pa so vam torej ti Madjarje.

Vunanje države. Srbija je slej kakor prej prijazna Avstriji. Minister Ristič, da-si je sicer prijatelj Rusije, ni zoper to prijateljstvo, čudno pa je vendar-le, da gre te dni več mladih srbskih častnikov v Rusijo na višje vojaške šole. — Mladi bolgarski knez, princ Koburški, preustraža svojo vojsko; kakor je podobno, uredi si jo po avstrijskem kopitu, deset mladih Bolgarov se nahaja že v avstrijskih vojaških šolah. — V Rumuniji dobodo novo po-

stavo, vsled katere vlada poslej ne more sodnikov predstavljati, kakor bi kedaj rada. Pogodbe z Avstrijo gledé trgovine še ne bode tako kmalu, doslenji pogovori niso imeli uspeha. Škoda! — Rusiji delajo nemški židje pregla-vico, ker ne marajo kupovati nje denarnih papirjev. Ako je resnica, kar se zatrjuje v Rusiji bode pa za-njo teh sitnob konec, kajti poslej gredó ti papirji v Pariz in v London. Nemški bankirji bodo pa potlej ostali na cedilu in škoda, ki jo bodo trpeli, bode velika. — Kedar pride ruski car v Berolin, dojde tje tudi minister zunanjih zadev, grof Giers. To pa pomeni, da se menite Nemčija in Rusija zblížati, če bode mogoče. — Nemški cesarjevič Karel Friderik ima v resnici raka v grlu ter mu hodi za življenje. Ne dnevi a leta so mu šteta. Lehko se sodi, da sta vsled tega cesar in cesarica v veliki žalosti, sicer pa ima cesarjevič sina, ki je že tudi srečen oča. — Zadnjo nedeljo so bile v Londonu, glavnem mestu Anglije, velike rabuke delavcev, ker jim niste niti vlada niti mesto priskrbeli dela. Veliko, 400 delalcev so zaprli ter jih že tudi obsodili ali na izgubo denarja ali pa v ječo za eno leto. No ali bode s tem bolje za nje? Držnine zaprtih še bodo tako le na slabšem -- Francozi so vsi po koncu ter ne vedó, kaj bode z republiko, ako bode treba, da odstopi predsednik, stari Grevy. Kakor kaže sedaj, je njegov zet, Wilson, precej zapleten v „nakupovanje zlatih križcev“. Iz elizeja, kjer je bival doslej pri svojem tastu so ga že pregnali in priti še utegne celó pred sodnijo. — General Boulanger je prestal svoj „zapor“ ter se je podal v Pariz, slova še po takem ne misli dati vojaški suknji. Njegova hči pa je postala nuna. V njegovi hiši je še tedaj kršč. življenje, kaj, če ga niso kje zavoljo tega preganjali? Ni neverjetno. — Spanija bi rada dobila Maroko, deželo njej nasproti v spodnji Afriki, v svoje roke. Kdor ji pomore do nje, ta, Francija ali ne mara, če celó Nemčija, je ji ljub. — Italijani so dobili „korajžo“, ter jih sili bojda toliko v polke, ki imajo iti v Afriko nad Abisinijo, da jih vlada ne more vseh vzprejeti. Kaj pa le bode, kedar bodo stali nasproti sovražniku? — Pogodba med Francijo in Anglijo ni še gledé prekopa Suez popolnem gotova. Ta prekop veže srednje-zemeljsko morje z arabskim in dalje z indijskim morjem ter loči Azijo od Afrike. Njej še niso vse vlade pritrdile in ni gotovo, če bodo to tudi storile — tako brez vsega. — V Kitaju je bila strašna povodenj, ker je reka Hoang-ho stopila čez bregove ter je mnogo zemlje preplavila. Utonilo je bojda 9000 ljudi, kacic 100.000 pa jih je prišlo v največo revščino. — V New Yorku, glavnem mestu zedinjenih držav, je prišlo lani 1994 ljudi iz avstr.-ogerske monarhije ter si iščejo ondi kruha.

Za poduk in kratek čas.

Štirinajst dni širom sveta.

(Dalje.)

Prilčno sem si bolj na tenko ogledal še cerkve sv. Avguština, sv. Karola boromejskega in sv. Elizabete. V cerkvi sv. Avguština stoji naprej altar, ki je bil sprva za votivno cerkev cesarja namenjen. Altar je jako fino iz peščenega kamena izsekan. Na desni strani cerkve je kapelica Marije Loreto, kjer v srebrnih in deloma zlatih posodah hranijo srca rajnih iz cesarske hiše. Navada namreč je na cesarskem dvoru, da vsakemu mrtvecu odprejo prsa in mu vzamejo srce. Telo se potem pokoplje v rakvi pod cerkvo oo. kapucinov, ki so varuhi cesarskih rakev, a srce se položi v srebrno posodo in se hrani v omenjeni kapelici. Posode imajo podobo nizkih pokritih kelihov. Da visoka cesarska rodbina še po smrti srca svojih hranjuje pri Mariji, to je menda znamenje, da se Mati božja v cesarski hiši posebno lepo časti. Po velikosti se odlikuje posoda, v kateri se skupaj hranite srca velike cesarice Marije Terezije in njenega visokega soproga Franca Lorenskega.

Prostorna cerkev sv. Karola je zidana v italjanskem slogu. Duha velikega milanskega škofa pa v ovi cerkvi nisem mogel zaslediti. Cerkev sv. Elizabete je v gotiškem slogu zidana in je primerno še nova. Vbožci in revčki pač čutijo, da je sv. Elizabeta velika njihova prijateljica, ker pri vseh vratih te siromaki obstopijo in po stopnicah jih vse polno sedi, da ti je treba pozora, da na katerega ne stopiš ali se čez katerega ne zvališ.

Vsaj eno dunajsko zbirko umetnih slik bo še treba pogledati. Zato stopiva s tovaršem v Belvedere. To vam je zopet prostorni vrt ali prav za prav očitno sprehajališče. Tukaj vidiš vsake vrste umetne zelene ograje, kraj lepo nadelanih potov, tukaj vidiš drevorede raznih drev, ribnike, v katerih se ribe pipljejo za drobtinice, katere jim šetalci mečejo in gredé z raznimi cveticami obsejane. Na voglih potov pa stojijo orjaške podobe iz starih paganskih basni. Meni take podobe že zategadel mrzijo, ker so navadno nage, in če že to ne, pa imajo podobarji, ki še zdaj zmiraj paganstvo proslavljajo jako nehvaležno delo, ker tako rekoč temo pribijajo, dokler se že ves svet luči svete vere veseli.

Vrt nekoliko visi. Na najvišem torišču imaš lep razgled po Dunaju. Ondi stoji tudi hram, v katerem so razobešene slike raznih mojstrov. Tukaj sem spoznal, da je tudi umetnost bila odrešenja potrebna, in le tiste slike, iz katerih krščanski duh sije, so lepe. Drugače pa velja o slikarju beseda sv. pisma: „Moj duh ne bo ostal v človeku vekomaj, ker

je meso“. Rudečica me je oblila, ko sem moral videti, da niti prečiste Device, niti Božiča vselej sramožljivo ne slikajo. Tukaj mi je bilo prav živo pred očmi, zakaj da je Izveličar moral nago trpeti, da nas je odrešil. Rad se pa spominjam posebno ene slike, ki je velik utis na me učinila. Žalostna Mati ima truplo božjega Sina v svojem krilu, in mu piplje trn iz čela, ki je zaostal, ko so mu vzeli krono raz glave. Na njenem obrazu je brati neizrečena notrajna boleost, njeni prsti prijemljejo jako rahlo za trn, da ga odstranijo brez bolečin.

Še eno iz Dunaja vem. Enkrat stopim v gostilnico, da si ugasim žejo. „Kakošnja vina pa imate?“ Strežaj je v eni sapi naštel menda dvajsti raznih vin. „Tedad pa prinesite malo buteljo Majbergerja“. Strežaj se nakloni in odide po buteljo. Ko ga dolgo ni naprej, vstanem in gledam skrivoma, kaj se tam v tretji izbi godi. Precej sem vganil, da mojo buteljo še zdaj delajo. Dve natakariči ste hiteli natakati navadnega vina v buteljo, a strežaj je iskal med stariimi zatrči primerne za buteljo; toda tisti, katerega je izvolil, je bil predebel, in niso ga mogli do dobrega zabiti. Zdaj je bilo treba tisti kos zatrča, ki je gledal iz butelje, odrezati. Kje je nož? Toda s topim nožem so zatrč bolj odtrli, kakor odrezali. Pri vsem tem delu se nobeden še nasmijal ni, kar mi je bil dokaz, da večkrat take butelje oddajajo. Slednjič prinese strežaj buteljo in jo briše, kakor bi jo iz tretje kleti prinesel, njo ponosno odpre ter postavi pred mene. Vino je bilo slabo in drago. Pa to je tudi kaj vredno, da sem izvedel, kako si Dunajčan vé pomagati. (Dalje prih.)

Smešnica 46. „Žlahni gospod“, toži Brdavs, „ta-le Klobavs mi je dal na cesti in skorej kar z lepa tolsto za uho“. — „Ali mu nisi“, vpraša sodnik, „je ti koj vrnil?“ „Ne“, odgovori mož, „tiste mu nisem vrnil, a dal sem mu drugo — prav žgečo“. „Tedad“, razsodi sodnik, „tedaj sta si pa bot in lahko gresta“.

Razne stvari.

(Drž. zbori.) Svitli cesar so sklicali vse dež. zборе na četrtek. dne 24. novembra ter bode tedaj tudi naš ta dan začel v Gradcu svoje delo.

(Visoki gost.) Njih ekscelencija mil. knezoškof so imeli véceraj mil. g. dr. Jos. Stadlerja, nadškof v Sarajevu v gostih. Mil. nadškof so se pa dnes odpeljali naprej v Ljubljano.

(Odlikovanje.) G. Fr. Stampfl, vodja obč. hranilnice in dolgoletni ud mestnega zastopa v Mariboru, dobil je zlati križec s krono za zasluge.

(„Slov. pravnik.“) G. dr. A. Mosche, odvetnik v Ljubljani, izdaje z novim letom

„Slov. pravnik“. Glavni namen listu bode pospeševati pravilno uradovanje slovensko po vseh slovenskih pokrajinah. List izide vsak 1. den meseca na 2 polah in velja za celo leto 4 gld. za pol leta pa 2 gld. Naroča se pri upravnistvu „Slov. pravnika“ v Ljubljani, Frančiškanske ulice št. 16.

(Vabilo) na občni zbor Braslovške podružnice sv. Cirila, dne 23. novembra 1887, popoldne ob 4. uri v Letuši v gostilni na Bizjakovem. Dnevni red: 1. Volitev definitivnega odbora in načelnistva. 2. Poročilo blagajnika. 3. Upisanje novih društvenikov in uplačevanje društvenine. V obilno udeležbo vabi

Začasni odbor.

(Na znanje.) V Ormoškem okraju vrše se prihodnjo nedeljo volitve v krajne šolske svete. Vse narodne može, katerim je za blagor slov. ljudstva, opomenimo na to ter jih prosimo, da se vdeležé teh volitev. Nikjer se ne sme izgoditi, da pridejo fige-moží v tak svét. Škode, ki jo storé taki, ne moremo v naprej preračunati.

(Smrtna kosa.) G. Fr. Levstik, učen jezikoslovec in odličan slov. pisatelj, je véceraj dne 16. novembra v Ljubljani umrl.

(Ljudska šola.) Skušinje gg. podučiteljev za učiteljsko sposobnost na splošnih ljudskih šolah se je v Mariboru prve dni t. m. vdeležilo 19 učiteljev in 5 učiteljic. Izmed teh so jo 3 gospodje naredili prav dobro, 15 drugih pa dobro.

(Za dijaško kuhinjo) darovali so: mil. g. stolni dekan 10 fl., neimenovana gospa Mariborška 1 fl., g. dr. Lovro Čuček 5 fl. Bog plati!

(Omnibus.) Naše mesto ima svoj „omnibus“, to je velik voz, ki bode prevažal ljudi od drevoreda v kor. predmestju skozi veliki trg na kolodvor južne železnice. Cena vožnje je 20 kr. za osebo.

(Železnica Celje-Šoštanj-Velenje.) Okrajni zastop Šoštanjski sklenil je gg. pl. Lapp in Klemensiewicz za novo železnico Celje-Šoštanj-Velenje dovoliti 10.000 gld.

(Cesta.) Okr. zastop Šoštanjski je bil sklenil cesto. ki pelje iz Šoštanja proti Črni na Koroškem, prepustiti občinam v skrb in sicer naprej od posestnika Rumlja. Politična gospodarska pa tega sklepa ni potrdila ter še mora okr. zastop tedaj nadalje vzdržati to cesto.

(Bedarija.) Dr. Artur Maly, mestni zdravnik v Mariboru, hoče biti zdravnik ne samo za ljudi, ampak tudi za nemščino. Leta mu ima preveč tujih besed ter jih jim hoče mož izrezati, pa kako? Za nemški „nase“ n. pr. pravi, naj velja „löschhorn“, torej po naše to, kar je za naš „nos“ — „gasirog“. Ako mož zdravi s tako srečo ljudi, kakor nemščino, potem lahko vemo, da mu preostaja še časa za „zdravljenje nemščine“.

(Znamenje starosti.) Naša ljubeznjiva prijateljica v Celju, „Deutsche Wacht“, je bila tovnaj nekaj naših besed vedoma krivo predstavila ter jih nalašč zavila v zmérjanje Nemcev. Tej njeni zlobi nismo bili marali stopiti na prste. Tudi sedaj, ko se dela, kakor bi ne vedela, da si je le ona iz naših besed napravila zmérjanje Nemcev, nimamo za njo druga, kakor obžaljevanje. Stara je pač ter nima več toliko krvi v sebi, da bi jo še rdečica oblila.

(Povodenj.) Kako malo velja nemška učenost, to kaže se pri vseh delih, ki jih naš dež. odbor napravlja na slov. tleh. Tako je zadnji dež vsa dela, kar so jih napravili v Savinji, do dobra raznesel. Imeli so jih v rokah možje, ki slujejo za to, da so si z glasovitim, nemškim prerokom pri sv. Petru dobri prijatelji.

(Volcje.) V okolici mesta Halmagy se je zaplodilo veliko volkov. To jesen se pravi, da so že 157 ovác, koz in svinj požrli ti nepridipravi.

(Ponočnjaštvo.) V Malih Braslovčah so trije fantje lazili okoli hiše necega kmeta. Rekli so, da so prišli „k deklini“. Ko jim je brat deklina to zavrnil, so sicer odšli, toda čez malo so se vrnili, ter so mladenča na nahlevju, kjer je spal, do krvi pretepli, očeta, ko je hitel sinu na pomoč, pa so pri priči ubili.

(Zlobnost.) J. Mlinar, hlapec pri J. Osojniku, posestniku v Ljubnem, je temu dne 24. oktobra požgal poslopja ter ima le-ta posestnik pri 4000 glđ. škode. Zgorelo mu je tudi 282 fl. denaraj.

(Posojilnica) v Mariboru je imela meseca oktobra 1887 dohodkov 41.020 fl. 85 kr., stroškov 31.951 fl. 56 kr., toraj skupaj prometa 72.972 fl. 41 kr.

Loterijne številke:

V Gradcu 12. novembra 1887: 87, 76, 20, 22, 86
Na Dunaju „ „ 6, 31, 70, 32, 46

Zahvala.

Srčno se zahvaljujem dotičnim p. n. gospodom za njih častitke, s katerimi so oni povodom mojega Najvišjega odlikovanja mene počastili.

Ig. Orožen,

stolni dekan.

Sesaljke

solidne izdelave za različne potrebe: pivovarne, fabrike, rude, vodnjake, dalje vodotočne cevi, sesaljke in spravo za kletarstvo, angleške cevi iz kovanega železa, cevi iz koprnine in gumija,

kovinsko blago

vsake vrste, pipe za vsakojake potrebe in razne podobe, vretenice, ventile zaporne, pozračne ventile vsake vrste, poprijemače železne za razne cevi, spravo za kopališča, izlijavnike, kotlje za narejanje plina, varovalno orodje, posode za kolomaz, holländerje,

pipe za narejanje pen na pivu

naposled

blago iz lite kovnine in mednaine

po obrazcih

priporoča po najnižjej ceni in s poroštvom za dobro robo

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja v

Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

Potrebno za hišo in pisarno!

V tiskarni sv. Cirila v Mariboru je ravnokar izšel in se dobi

Slovenski koledar 1888

za steno.

Cena 20 kr., po pošti 5 kr. več.

Tiskan v treh barvah!